

Puheenvuoro kirjailija Veikko Huovisen muistomerkillä Sotkamossa 7.5.2025

MH, Huovisseuran ex-puheenjohtaja Kerttu Härkönen

PUHUTAAN KEVÄÄSTÄ

Nyt on kevät. Tänä vuonna kevät tuntuu tulevan tavallistakin enemmän keikkuen, mutta siitä huolimatta kevät on ihanaa aikaa. ”Kaikki hyvä on edessäpäin”, taikka ainakin hyvin paljon.

Me Huovista lukeneet tiedämme, että hänen monikymmenvuotisesta tuotannostaan riittää ammennettavaa ja esiin nostettavaa mitä erilaisimpiin tilanteisiin. Ajattelen nyt esimerkiksi sitä, että Euroopassa juhlitaan suursodan päättymisen 80 -vuotispäivää. Suomessakin toinen maailmansota loppui huhtikuun lopussa 80 vuotta sitten, kun viimeiset saksalaiset sotilaat poistuivat maasta Käsivarren kautta. Veikko Huovinen koki kaikki nuo sotavuodet nuorukaisena.

Tänään haluan kuitenkin puhua keväästä. Haluan puhua keväästä Huovisen omin sanoin.

Ensimmäinen katkelma on teoksesta Hirri.

”Viikkokausia on teerien kuherrus väreillyt rämeillä ja lammenjäillä, väreillyt yhtä kevytmielisesti kuin auringon lämmittämä ilma jokiahteilla tai latojen pärekatoilla jäkkiheinäisen niityn reunassa.

Sillä kevähän nyt on, koivuilla hennonvihreät harsot ja kuulaat illat täynnä käen kukuntaa. Luhdalta kuovin huuto, salojärveltä telkän narahdus.

Yksi lämmin sade, niin jopa korpilahdekkeet tulvahtaisivat täyteen muuraimen valkeita kukkia. Ja mahla alkaa virrata metsän puissa, sehän tiedetään. Kylmän talven ne ovat jäisinä nököttäneet kankailla, nyt alkaa elämä. Vesi ja mainiot ravintoaineet kiertelivät suurten petäjien suonissa.”

Hirri, kirjailijan esikoisteos, ilmestyi vuonna 1950, siis 75 vuotta sitten. Sodasta oli kulunut hädintuskin viisi kevättä.

Teeri on muuten se lintu, jota Huovinen olisi suositellut Kainuun maakuntalinnuksi kuukkelin sijaan. ”Ei täällä ole sellaista paikkaa, mihin ei toukokuun aamuna kuuluisi teerien kuherruskumu”, hän kirjoittaa teoksessa Muina miehinä vuodelta 2001. Samassa teoksessa teeri on esillä toisenkin kerran. Nuorena opiskelijana Huovinen harrasti kuvataiteita ja maalasi itsekin. Hän teki ”maalauksen teeren soitimesta, taustalla jylhä kalliovuori, edessä suo. Olisin sen hävittänyt, mutta vaimoni taisteli raivokkaasti sen talteen”. Maalaus on varmasti jossain olemassa vieläkin!

Huoviselta löytyy pari mainintaa syntymäpäivien juhlinnasta. Vuonna 1998 hän kertoo:

”Syntymäpäiväni. Täytän tänä päivänä 71 vuotta. Niin monta kevättä, kesää, syksyä ja talvea. Niin kauan olen elänyt ja seurannut maailman menoa. Olen ollut yksi tämän maapallon muurahaisista ja kulkenut polkuani männynneulasta kekoon raahaten.” Ote on teoksesta Viime talvi vuodelta 1998.

Lopuksi luen pienen kauniin kevätotteen Puukansan tarinasta. Se olkoon esimakua siitä, kun tuo tarina luetaan tänään vapaaehtoisvoimin kokonaisuudessaan ääneen Kajaanissa, Kainuun Museolla. Tilaisuus alkaa kello 13 ja sinne on luonnollisesti vapaa pääsy.

”Tuuli. Tuuleskeli.

Tuuli, levoton maankiertäjä, kulki maapallon pintaa myötäillen, muutti suuntaa, kuljetti ilmakehän kaasuja, toi sateita milloin lumena, milloin vihmovana vetenä. ... Se soitti, vihelsi, hujelsi, hakkasi, rummutti ja huokaili raskaasti. Se tuli milloin mistäkin ja toi aina jotain tullessaan. ...

Kerran, toukokuun lopulla se tuli etelästä, tuli lempeänä kuin pehmeäihoinen, silkkitukkainen nainen ja sanoi viipyvänsä pitkään, jopa viikkokauden, jopa tundralla ja tunturien louhikoissa. Se aivan kuin sanoi: minä olen tullut nyt ja minä olen teille kaikille hyvä. Minä viivyn luonanne niin kauan kuin sallitaan ja koetan hoitaa asianne kuntoon. Minä teen kaiken mitä tässä ajassa ehdin. Älkää pelätkö, älkää surko, nauttikaa, eläkää! ...

Lämpimän tuulen vaikutus oli ihmeellisen nopea. Sitä ennen oli viikkotolkulla pitänyt myrrysilmoja, satanut räntää ja kylmää vettä ja öisin pakastanut niin, että soiden ja puronvarsien tulvavedet ottivat joka yö paksun riitteen. Valmiit koivunsilmut pullottivat kasvamisen halua, mutta minkäs teit kun oli niin kylmä. Tiheissä, kolkoissa kuusikkokorvissa oli lähes yhtenäinen hanki, ja jossain suuren kuusen latvushameen alla ei talvinen kinos ollut juuri hätkähtänytkään. Routa oli vielä voimissaan, ja suolätäkön pohja oli kivikova. Purojen lirinä ja kohina oli sentään ollut keväästä kertovaa.

Mutta nyt kesän tulo piti kiirettä, varsinkin kun etelätuuli osasi yöaikaan sadella lämpimästi. ... Teeret soivat vimmatusti illat ja valoisat yöt, kuherruskumu kiiri salon joka kolkkaan. Laulurastaat konsertoivat iltatuulella, kurjet huutelivat nevoilla. ..koko sydänmaa kaikui elämän äänistä.

...Kaikkialla pesittiin, taisteltiin pesäkoloista ja -puista, munittiin, haudottiin ja odotettiin uuden elämän ihmettä.”

Nämä Huovisen luontokuvaukset ovat vertaansa vailla. Lisää niitä kuulemme siis tänään Kainuun Museolla Kajaanissa. Olen niin iloinen siitä, että Huovista edelleen luetaan ja pidetään esillä.

Toivotan kaikille oikein mukavaa kirjailija Veikko Huovisen 98 -vuotispäivää ja tietenkin hyvää kevättä!